

ইষ্টাৰ্ণ ইনভেষ্টিমেণ্ট লিমিটেড বনাম আয়কৰ আয়ুক্ত, পশ্চিম বংগ।

[মুখ্য ন্যায়াধীশ শ্ৰী হৰিলাল কানিয়া, পতঞ্জলি শাস্ত্ৰী,

এছ আৰ দাস আৰু ন্যায়াধীশ ভিভিয়ান বসু]

ভাৰতীয় আয়কৰ আইন (১৯২২ চনৰ XI), ধাৰা ১২(২)- ব্যৱসায়িক ব্যয়- ঋণপত্ৰৰ ওপৰত সূত- শ্বেয়াৰ অধিগ্ৰহণ কৰি কোম্পানীৰ মূলধন হ্ৰাস কৰা আৰু শ্বেয়াৰধাৰকক ঋণপত্ৰ প্ৰদান কৰা- কোম্পানীৰ উপাৰ্জন হ্ৰাস- ঋণপত্ৰৰ ওপৰত সূত, অনুমোদিত হওক।

শ্বেয়াৰ আৰু চিকিউৰিটিৰ লেনদেনৰ বাবে গঠন কৰা এটা ব্যক্তিগত সীমিত কোম্পানীৰ অংশমূলধন আছিল ২৫০ লাখ টকা যাৰ ফেচ ভেলুৰ ৫০ লাখ শ্বেয়াৰ এ-ৰ হাতত আছিল আৰু বাকী শ্বেয়াৰবোৰ তেওঁৰ মনোনীত ব্যক্তিসকলৰ হাতত আছিল। যিহেতু কোম্পানীটোক ধনৰ প্ৰয়োজন আছিল, এ-ৰ সন্মতিত, কোম্পানীটোৱে এ-ৰ হাতত থকা ৫০ লাখ শ্বেয়াৰ অধিগ্ৰহণ কৰি আৰু এ-ক ৫০ লাখ টকাৰ ফেচ ভেলুৰ ঋণপত্ৰ দিয়াৰ পৰিৱৰ্তে প্ৰতি বছৰে ৫ শতাংশ হাৰত সূত বহন কৰি শ্বেয়াৰ মূলধন ৫০ লাখ হ্ৰাস কৰাৰ বাবে ইয়াক সমাধান কৰা হৈছিল। আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণ আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে কৈছিল যে ঋণপত্ৰৰ ওপৰত সূতক আয়কৰ আইনৰ ধাৰা ১২ (২)ৰ অধীনত ব্যৱসায়িক ব্যয় হিচাপে অনুমতি দিব নোৱাৰি, যি টো মুখ্য ভিত্তি য'ত এই সিদ্ধান্ত টো তৈয়াৰ কৰা হৈছিল (i) লেনদেনৰ উদ্দেশ্য আছিল ৰূপান্তৰ প্ৰভাৱিত কৰা, (ii) কোম্পানীটোৰ কৰযোগ্য উপাৰ্জন হ্ৰাস কৰা হৈছিল, (iii) এইটো সেই একেজন ব্যক্তি আছিল যিয়ে লেনদেনটো আনিছিল, যাৰ ওচৰত শ্বেয়াৰৰ ধন পৰিশোধ কৰা হৈছিল আৰু যি ঋণপত্ৰ লৈছিল, (iv) লেনদেনটো কোম্পানীতকৈ সেই ব্যক্তিজনৰ স্বার্থত বেছি আছিল, (v) কোম্পানীটোৰ মূলধন আন ধৰণে হ্ৰাস কৰিব পাৰিলেহেঁতেন:

সম্পূৰ্ণ ন্যায়ালয়ৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত (মুখ্য ন্যায়াধীশ কানিয়া, পতঞ্জলি শাস্ত্ৰী, দাস আৰু ন্যায়াধীশ বসু) যে ধাৰা ১২ (২)ৰ অধীনত ব্যয়অনুমোদিত হয় নে নহয় সিদ্ধান্ত লোৱাৰ পৰীক্ষা টো হ'ল উপাৰ্জনৰ উদ্দেশ্যে ইয়াৰ ব্যৱসায় চলোৱাৰ সুবিধাৰ বাবে কোম্পানীৰ সাধাৰণ প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ অংশ হিচাপে লেনদেনটো সঠিকভাৱে কৰা হৈছিল নেকি, আৰু ওপৰত উল্লেখ কৰা বিবেচনাবোৰ প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ অনুপস্থিতিত উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হোৱাটো ন্যায়সঙ্গত নহয় যে ঋণপত্ৰৰ ওপৰত আগ্ৰহ অনুমোদিত নহয়। তথ্যবোৰৰ ওপৰত এইটো স্পষ্ট আছিল যে কোম্পানীটোৰ ব্যৱসায় চলাবলৈ লেনদেনটো কৰা হৈছিল আৰু ইয়াক বাণিজ্যিক স্বতঃস্ফূৰ্ততাৰ ভিত্তিত কৰা হৈছিল। ধাৰা ১২ (২)ৰ অধীনত ঋণপত্ৰৰ ওপৰত আগ্ৰহ সেই অনুসৰি অনুমোদিত আছিল। কৃষক বনাম স্কটিছ নৰ্থ আমেৰিকান ট্ৰাষ্ট লিমিটেড [১৯১২] এ চি ১১৮-ৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে।

অসামৰিক আপীল অধিকাৰ ক্ষেত্ৰ। অসামৰিক আপীল ১৯৫০ চনৰ ৮৯ নম্বৰ। ৫ জুলাই, ১৯৪৯ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ বিৰুদ্ধে কলিকতাৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ (জি.এন. দাস আৰু ন্যায়াধীশ মুখাৰ্জী) আয়কৰ প্ৰসংগ নং ১১-ত আপীল।

এছ. মিত্ৰ (এছ. এন. মুখাৰ্জী, তেওঁৰ সৈতে) আপীলকাৰী।

এম. চি. চেতলৱাড়, ভাৰতৰ মহান্যায়বাদী (এছ.এম. চিক্ৰি, তেওঁৰ সৈতে) উত্তৰদাতাৰ বাবে।

১৯৫১। মে ৪। আদালতৰ ৰায় টো ইয়াৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছিল।

ন্যায়াধীশ বসু - আয়কৰ আইনৰ ধাৰা ৬৬ (১)ৰ অধীনত ইয়াক উল্লেখ কৰা প্ৰসংগৰ ওপৰত প্ৰদান কৰা কলিকতাৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এক ৰায়ৰ পৰা এয়া মূল্যায়নকাৰীৰ আবেদন।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ মতামতৰ বাবে দাখিল কৰা প্ৰশ্নটো নিম্নলিখিত ধৰণৰ আছিল:-

"এই ক্ষেত্ৰত হওঁক, মূল্যায়নকাৰীয়ে ঋণপত্ৰৰ ওপৰত পৰিশোধ কৰা সূত কেৱল ধাৰা ১২-ৰ উপ ধাৰা (১)ৰ অধীনত মূল্যায়ন যোগ্য এনে উপাৰ্জন, লাভ বা লাভ কৰাৰ উদ্দেশ্যে বহন কৰা হৈছিল।"

মূল্যায়নকাৰী হৈছে এটা ব্যক্তিগত সীমিত কোম্পানী যিটো ১৯২৭ চনৰ ৩ জানুৱাৰীত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল। এইটো এটা বিনিয়োগ কোম্পানী যাক ইষ্টাৰ্ণ ইনভেষ্টিমেণ্টছ লিমিটেড বুলি জনা যায়। স্মাৰকপত্ৰত নিৰ্ধাৰিত উদ্দেশ্য সমূহ সংগঠনে ক্ৰয়, বিক্ৰী আৰু অন্যথা মোকাবিলা কৰিব লাগিব সাধাৰণতে শ্বেয়াৰ, চিকিউৰিটি, বণ্ড ইত্যাদি। কোম্পানীটো মূলতঃ শ্বেয়াৰ আৰু চৰকাৰী চিকিউৰিটিৰ সৈতে অধিগ্ৰহণ, ধাৰণ আৰু অন্যথা লেনদেন কৰাৰ বাবে গঠন কৰা হৈছিল যিটো আগতে লৰ্ড কেবলৰ আছিল। কোম্পানীটোৰ অন্তৰ্ভুক্তিৰ তাৰিখত শ্বেয়াৰ মূলধন আছিল ২৫০ লাখ আৰু ইয়াত আংশিকভাৱে অগ্ৰাধিকাৰ শ্বেয়াৰ আৰু আংশিকভাৱে সাধাৰণ শ্বেয়াৰ আছিল। ইয়াৰ ভিতৰত লৰ্ড কেবলে সংখ্যাগৰিষ্ঠতা লাভ কৰিছিল যাৰ ভিতৰত আছিল ৫০,০০,০০০ টকাৰ ফেচ ভেল্যুৰ ৫০,০০০ সাধাৰণ শ্বেয়াৰ যাৰ কাৰণে আমি ইয়াত চিন্তিত। বাকী অংশৰ মূলধন স্বৰ্গীয় লৰ্ড কেবলৰ মনোনীত সকলৰ হাতত আছিল।

১৯৩৭ চনৰ ২৮ মাৰ্চ তাৰিখে লৰ্ড কেবলৰ মৃত্যু হয় আৰু গ্ৰেট ব্ৰিটেইনৰ লগতে ভাৰতত এটা সম্পত্তি এৰি যায়। এজন জেফ্ৰি লেচি স্কটক ভাৰতত তেওঁৰ সম্পত্তিৰ প্ৰশাসক হিচাপে নিযুক্ত কৰা হৈছিল আৰু সেই ক্ষমতাত এই ৫০,০০০ শ্বেয়াৰ ৰাখিছিল।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্দৰ্ভত আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণে প্ৰস্তুত কৰা গোচৰটোৰ বিবৃতি অনুসৰি, "লৰ্ড কেবলৰ নিষ্পাদক সকলৰ দ্বাৰা ধনৰ প্ৰয়োজন আছিল", আৰু সেই অনুসৰি ভাৰতৰ সম্পত্তিৰ প্ৰশাসকে ১৯৩৭ চনৰ ৯ ফেব্ৰুৱাৰীত কোম্পানীটোৰ সৈতে এক চুক্তিত উপনীত হৈছিল, যাৰ চৰ্তাৱলী নিম্নলিখিত ধৰণৰ আছিল:-

কোম্পানীটোৱে ইয়াৰ শ্বেয়াৰ মূলধন ৫০ লাখ টকা হ্ৰাস কৰিবলৈ আৰু ওপৰত উল্লেখ কৰা ৫০,০০০ শ্বেয়াৰ স্কটৰ পৰা দায়িত্ব লৈ এইটো কৰিবলৈ সন্মত হৈছিল যিবোৰ লৰ্ড কেবলৰ নামত ১০০ টকা প্ৰতি শ্বেয়াৰ হাৰত আছিল। স্কটে তেওঁৰ ফালৰ পৰা নগদ পৰিশোধ ত্যাগ কৰিবলৈ সন্মত হৈছিল আৰু ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে ৫০ লাখ টকাৰ ফেচ ভেল্যুৰ ঋণপত্ৰ প্ৰাপ্ত কৰিবলৈ সন্মত হৈছিল যিয়ে প্ৰতি বছৰে ৫ শতাংশ হাৰত সূত বহন কৰে "যিকোনো সময়তে পঞ্জীভুক্ত ধাৰকৰ বিকল্পত প্ৰতিদেয়"। কলিকতা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অনুমোদন যথা সময়ত প্ৰাপ্ত কৰা হৈছিল আৰু চুক্তিখন পক্ষবোৰে সম্পন্ন কৰিছিল।

এই ঋণপত্ৰসমূহৰ ওপৰত স্কটক পৰিশোধ কৰা ৫ শতাংশ সূত আদালতৰ সন্মুখত প্ৰশ্নটোৰ বিষয়বস্তু গঠন কৰে। কোম্পানীটোৱে আয়কৰ আইনৰ ধাৰা ১২ (২)ৰ অধীনত ইয়াৰ কামৰ ব্যয়ৰ অংশ হিচাপে ইয়াৰ উপাৰ্জনৰ পৰা ইয়াক কৰ্তন কৰাৰ দাবী কৰে, অৰ্থাৎ ধাৰা টোৰ শব্দবোৰ ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ, যেনে-

"ব্যয় (ব্যয় মূলধনৰ প্ৰকৃতিত নহয়) কেৱল নিৰ্মাণৰ উদ্দেশ্যে কৰা হয় বা এনে উপাৰ্জন, লাভ বা লাভ উপাৰ্জন কৰা।"

আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণৰ সন্মুখত আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখতো বিবাদটো বিফল হৈছিল। এইটো গোটেই সময়ত সন্মত হৈছিল যে ব্যয়টো মূলধনব্যয়ৰ প্ৰকৃতিত নাছিল, কিন্তু আয়কৰ আয়ুক্তৰ দৃষ্টিভংগী হৈছে যে (a) এইটো কোম্পানীৰ উপাৰ্জন, লাভ আৰু লাভ উপাৰ্জনৰ উদ্দেশ্যে কৰা ব্যয় নহয় আৰু (b) যে যদি হয়, ই কেৱল সেই উদ্দেশ্যৰ বাবে ব্যয় নকৰা যিকোনো হাৰত হয়। সাধাৰণতে, আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণ আৰু উচ্চ ন্যায়ালয় দুয়োজনে সেই দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰিছিল।

এই সিদ্ধান্তবোৰ কি ভিত্তিত আধাৰিত আছিল নিম্নলিখিত ধৰণে সাৰাংশ কৰা হ'ব পাৰে:

(১) চুক্তিৰ উদ্দেশ্য আছিল কোম্পানীৰ বিনিয়োগ ৰখা বা ইয়াৰ উপাৰ্জনত হস্তক্ষেপ নকৰাকৈ ৰূপান্তৰ কাৰ্যকৰী কৰা;

(২) এই লেনদেনৰ দ্বাৰা কৰযোগ্য কোম্পানী হ্রাস পাইছিল;

(৩) সেই ব্যক্তিজনৰ সম্পূৰ্ণ পৰিচয় আছিল যি-

(a) কোম্পানীৰ কাম-কাজত ব্যাঘাত নকৰাকৈ এই লেনদেনটো আনিছিল,

(b) যাৰ ওচৰত শ্বেয়াৰৰ ধন পৰিশোধ কৰা হৈছিল, আৰু

(c) কোনো ঋণপত্ৰ গ্ৰহণ কৰিছিল;

আৰু (৪) যে লেনদেনটো কোম্পানীতকৈ শ্বেয়াৰহোল্ডাৰ স্কটৰ স্বার্থত অধিক আছিল।

এই আপীলৰ সিদ্ধান্ত প্ৰকৃত নিৰ্মাণৰ ধাৰা ১২(২)ৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। আমাৰ মতে, আইনৰ এই কথাটো উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিচাৰত সঠিকভাৱে সংক্ষিপ্ত কৰা হৈছে। নিম্নলিখিত নীতিবোৰ হৈছে প্ৰাসঙ্গিক:

(a) যদিও প্ৰশ্নটো প্ৰতিটো গোচৰৰ তথ্যৰ ওপৰত নিৰ্ণয় কৰিব লাগিব, চূড়ান্ত সিদ্ধান্ত টো হৈছে আইনৰ: ইণ্ডিয়ান ৰেডিঅ' এণ্ড কেবল কমিউনিকেশ্বন লিমিটেড বনাম আয়কৰ আয়ুক্ত, বোম্বাই (১) আৰু টাটা হাইড্ৰ'-ইলেক্ট্ৰিক এজেণ্টিচ লিমিটেড বনাম আয়কৰ আয়ুক্ত, বোম্বাই (২);

(b) এইটো দেখুওৱাৰ প্ৰয়োজন নাই যে ব্যয়টো লাভজনক আছিল বা প্ৰকৃততে যিকোনো লাভ উপাৰ্জন কৰা হৈছিল: মূৰ বনাম ষ্টুৱাৰ্ট আৰু লয়ডছ (৩) আৰু উছাৰ কেছ (৪) ২;

(c) এইটো দেখুৱাবলৈ যথেষ্ট যে ধনখিনি "প্ৰয়োজনীয়তা নহয় আৰু ব্যৱসায়ৰ বাবে প্ৰত্যক্ষ আৰু তাৎক্ষণিক লাভলাভৰ বাবে, কিন্তু স্বেচ্ছাই আৰু বাণিজ্যিক স্বার্থৰ ভিত্তিত, আৰু পৰোক্ষভাৱে ব্যৱসায় টো চলাবলৈ সহায় কৰাৰ বাবে" ব্যয় কৰা হৈছিল: ব্ৰিটিছ ইনচুলেটেড এণ্ড হেলচবি কেবলচ লিমিটেড বনাম আথাৰটন (৫); আৰু

(d) ইয়াৰ বাহিৰেও "একমাত্ৰ" শব্দটোৰ অৰ্থ বুজাবলৈ কোনো কঠিন আৰু দ্ৰুত নিয়ম নিৰ্ধাৰণ কৰিব নোৱাৰি।

বৰ্তমানৰ সৈতে কিছু পৰিমাণে একে ধৰণৰ এটা ঘটনা হৈছে ফাৰ্মাৰ বনাম স্কটিছ নৰ্থ আমেৰিকান ট্ৰাষ্ট লিমিটেড (৬) য'ত এইটো কোৱা হৈছিল যে শ্বেয়াৰ ক্ৰয় কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় অধিবিকৰ্ষ পৰিশোধ কৰা সূত (অধিবিকৰ্ষৰ বাবে সুৰক্ষা হিচাপে ক্ৰয় কৰা শ্বেয়াৰবোৰ) হৈছে এক বহিৰ্গামী যাক তেওঁলোকে উপাৰ্জন কৰা কৰযোগ্য লাভ আৰু লাভ নিশ্চিত কৰিবলৈ ৰচিদৰ পৰা কৰ্তন কৰিব পাৰি। আমাৰ মতে, বৰ্তমানৰ ঘটনাটো এই নীতিবোৰৰ ভিতৰত পৰে। আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণ আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সৈতে বিবেচনা কৰা এটা বিষয় আছিল যে যদিও এই ৰূপান্তৰে কোম্পানীৰ বিনিয়োগ ৰখাত কোনো ধৰণে ব্যাঘাত জন্মোৱা নাছিল বা ইয়াৰ উপাৰ্জনত হস্তক্ষেপ কৰা নাছিল; ইয়াৰ কৰযোগ্য উপাৰ্জন হ্রাস কৰাৰ প্ৰভাৱ আছিল। আমাৰ বিচাৰত, যেতিয়া লেনদেনটো প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ ভিত্তিত প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা নহয় তেতিয়া এয়া সঠিক বিবেচনা নহয়। বৰ্তমানৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ অভিযোগও নাই।

পৰৱৰ্তী বিষয়টোত কিছু চাপ দিয়া হৈছিল যে যিজন ব্যক্তিৰ শ্বেয়াৰ বিক্ৰী কৰা হৈছিল আৰু ঋণপত্ৰ লোৱা ব্যক্তিজনৰ মাজত ব্যক্তিজনৰ সম্পূৰ্ণ পৰিচয় আছিল আৰু লেনদেনৰ ফলত তেওঁৰ যথেষ্ট লাভলাভ হৈছিল। পৰামৰ্শ জালিয়াতিৰ অনুপস্থিতিত এইটো আয়কৰ আইনৰ ধাৰা ১২ (২)ৰ ব্যৱস্থাবোৰ কাৰ্যকৰী কৰাৰ বাবে একেবাৰে প্ৰাসংগিক নহয়। বেছিভাগ বাণিজ্যিক লেনদেন দুয়োপক্ষৰ পাৰস্পৰিক লাভলাভৰ বাবে কৰা হয়, বা যিকোনো প্ৰকাৰে প্ৰতিটো পক্ষই নিজৰ বাবে কিবা লাভ কৰিব বুলি আশা কৰে। বৰ্তমানৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে পৰীক্ষাটো এইটো নহয় যে আন পক্ষই লাভান্বিত হৈছিল নে নহয়, বা প্ৰকৃততে এইটো এটা বিচক্ষণ লেনদেন আছিল নে যাৰ ফলত আপীলকাৰীৰ চূড়ান্ত লাভ হৈছিল, কিন্তু ইয়াৰ ব্যৱসায় চলাবলৈ পৰোক্ষভাৱে সহায় কৰাৰ বাবে ইয়াক আপীলকাৰীৰ বৈধ বাণিজ্যিক প্ৰতিশ্ৰুতিৰ অংশ হিচাপে সঠিকভাৱে পৰিষ্টি কৰা হৈছিল নেকি।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে সন্দেহ কৰিছিল যে লেনদেনটো এটা বিনিয়োগ কোম্পানীৰ কামৰ ভিতৰত আনিব পাৰিনে আৰু এছ'চিয়েশ্যনৰ স্মাৰকপত্ৰত নিৰ্ধাৰিত বস্তুবোৰৰ সৈতে ইয়াক মিলাবলৈ অসুবিধা পাইছিল। কিন্তু আমি তেনে কোনো অসুবিধা দেখা নাপাওঁ। দফা ৫-য়ে কোম্পানীটোৰ মূলধন হ্রাস কৰাৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰে আৰু দফা ৩(৩)য়ে কোম্পানীটোক ঋণপত্ৰ জাৰী কৰি ঋণ ল'বলৈ বা ধন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ ক্ষমতা প্ৰদান কৰে। বিষয়টো স্পষ্টভাৱে "বন্ধনত আজ্ঞালেখ"। তদুপৰি, আমি নাভাবো যে এই অনুসন্ধানটো প্ৰাসংগিক, কিয়নো আমি আয়কৰ প্ৰশ্নটোৰ সৈতে মোকাবিলা কৰি আছোঁ আৰু কোম্পানীৰ মূলধন হ্রাস কৰাৰ বাবে এটা আবেদনত লেনদেনৰ বৈধতা বা ঔচিত্যৰ বিচাৰ নকৰোঁ। একমাত্ৰ প্ৰশ্নটো হ'ল আমি ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা উদ্দেশ্যবোৰৰ বাবে ব্যৱসায়ৰ সাধাৰণ পাঠ্যক্ৰমত এইটো কৰা হৈছিল নেকি, যিয়েই নহওঁক কোম্পানীটোৰ সঞ্চালক আৰু অংশীদাৰ সকল ভুল হ'ব পাৰে।

সেয়েহে, আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণে গোচৰটোৰ বিবৃতিত কোৱাৰ দৰে, লৰ্ড কেবলৰ সম্পত্তিৰ নিষ্পাদকসকলক ধনৰ প্ৰয়োজন আছিল। পৰৱৰ্তী স্থানত, লেনদেনটো "বেছিভাগ সাধাৰণ শ্বেয়াৰৰ ধাৰকৰ উদাহৰণস্বৰূপে" অনা হৈছিল, আৰু লগতে শ্বেয়াৰবোৰ মূলতঃ লৰ্ড কেবল আৰু তেওঁৰ মনোনীত ব্যক্তিসকলৰ হাতত আছিল। সেয়েহে এইটো স্পষ্ট যেন লাগিছে যে স্কটে কোম্পানীটোক তেওঁক শ্বেয়াৰৰ বাবে নগদ ধন পৰিশোধ কৰিবলৈ বাধ্য কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। তেওঁৰ হাতত হুইপ থকা যেন লাগিছে। সেইটো কৰাৰ পৰিৱৰ্তে তেওঁ এনে এটা ব্যৱস্থা তৈয়াৰ কৰিছিল যিয়ে তেওঁক প্ৰয়োজনীয় সুবিধা প্ৰদান কৰাৰ সময়ত, কোম্পানীটোক ইয়াৰ এক বৃহৎ অংশৰ অৱক্ষয় নোহোৱাকৈ ইয়াৰ বিনিয়োগ বজাই ৰাখিবলৈ অনুমতি দি সন্তুষ্ট কৰা দেখা যায়। কোম্পানীটো এই দৃষ্টিভংগিত শুদ্ধ আছিল নে ভুল আছিল সেয়া গুৰুত্বপূৰ্ণ নহয়, আৰু যিকোনো

পৰিস্থিতিত আমি ইয়াৰ সিদ্ধান্তৰ দৃঢ়তাৰ বিচাৰ কৰাৰ অৱস্থাত নাই কিয়নো আমাৰ সন্মুখত সকলো সামগ্ৰী নাই। এইটো মনত ৰাখিব লাগিব যে এই ধৰণৰ বিবেচনাবোৰ নিজে থিয় হৈ থকা এটা বিচ্ছিন্ন লেনদেনৰ স্পষ্ট লাভ বা লোকচানতকৈ গভীৰ হয়। এইটো কোৱাটো যথেষ্ট নহয় যে পৰৱৰ্তী বছৰত বাতিল কৰা ৫০,০০০ শ্বেয়াৰে ঋণপত্ৰৰ ওপৰত ৫ শতাংশৰ বিপৰীতে মাত্ৰ ৩^{১/২} শতাংশ সূত উপাৰ্জন কৰিছিল কিয়নো আমি নাজানো যে যদি এইটো কৰা নহ'লহেঁতেন তেন্তে কোম্পানীটোৰ স্বত্ব কিমান পৰিমাণে ব্যাঘাত হ'লহেঁতেন। আমি জানো যে আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণে কি কৈছে, অৰ্থাৎ সেইটো-

"পৰিৱৰ্তনটো ইমান পৰিকল্পিত কৰা হৈছিল যে কোম্পানীটোৰ বিনিয়োগ বিঘ্নিত কৰিব নালাগে আৰু ইয়াৰ ফলস্বৰূপে জমা হোৱা উপাৰ্জন কোনো প্ৰকাৰে প্ৰভাৱিত হোৱা নাছিল।"

এইটো কেৱল কোম্পানীৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা লেনদেনৰ বাণিজ্যিক প্ৰকৃতি দেখুৱাবলৈ হে হ'ব লাগিব।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিবেচনা কৰিছিল যে কোম্পানীটোৰ মূলধন আন ধৰণে হ্ৰাস কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। কিন্তু সেইটো আকৌ কোনো কথা নহয়। সাধাৰণতে ব্যৱসায়িক চক্ৰত এটা প্ৰদত্ত বস্তু অনাৰ বহুতো উপায় আছে কিন্তু আয়কৰ আইনৰ ধাৰা ১২ (২)ৰ অধীনত ন্যায়ালয়ে প্ৰশ্ন এটাৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ সময়ত তেওঁলোকৰ কোনজনক নিযুক্তি দিয়া উচিত আছিল সেয়া ন্যায়ালয়ে নিৰ্ণয় কৰা উচিত নহয়।

উত্তৰদাতাৰ হৈ যুক্তি দিয়া হৈছিল (৫ এপ্ৰিল, ১৯৪৭ তাৰিখৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত আপীলকাৰীৰ আবেদনৰ অনুচ্ছেদ ৭-ত একেটা আধাৰিত কৰি) যে কোম্পানীটোৰ ওচৰত সেই সময়ত বিচৰা মূলধন হ্ৰাস কৰাৰ বাবে পৰ্যাপ্ত তৰল সম্পদ আছিল আৰু সেয়েহে এই প্ৰক্ৰিয়াটোৰ আশ্ৰয় লোৱাৰ প্ৰয়োজন নাছিল। কিন্তু সেইটো আকৌ কথা নহয়। কোম্পানীটোৱে এইটো এনেদৰে কৰিবলৈ বাছি লৈছিল, আৰু যিহেতু প্ৰৱঞ্চনাৰ পৰামৰ্শও নাছিল, একমাত্ৰ প্ৰশ্ন টো হ'ল যে ই সাধাৰণ বাণিজ্যিক প্ৰস্তাৱ হিচাপে পাৰ হৈছিল নেকি। কিন্তু আমি সন্দেহ কৰোঁ যে অনুচ্ছেদ ৭-ৰ অৰ্থ এইটোৱেই আছিল নেকি কিয়নো ১১ ফেব্ৰুৱাৰী, ১৯৪৪ তাৰিখৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ত আবেদনৰ অনুচ্ছেদ ৪-ত, আবেদনকাৰীয়ে কৈছিল যে হাতত থকা আৰু চমু জাননীত থকা ধন মাত্ৰ ৮,৯৪,৩৭৯ টকা আছিল। এইটো ৫০ লাখৰ কম ভাল চুক্তি। অৱশ্যে, আমি ইয়াত বিতংভাৱে প্ৰৱেশ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই।

তথ্যবোৰৰ সম্পূৰ্ণ পৰ্যালোচনা কৰিলে এয়া স্পষ্ট যে কোম্পানীটোৰ ব্যৱসায় চলাবলৈ পৰোক্ষভাৱে এই লেনদেনটো স্বেচ্ছাই কৰা হৈছিল আৰু বাণিজ্যিক স্বতঃস্ফূৰ্ততাৰ ভিত্তিত কৰা হৈছিল। সেয়েহে ই ১৯৩৯ চনত ইয়াৰ সংশোধনৰ আগতে আয়কৰ আইন, ১৯২২ ৰ ধাৰা ১২ (২)ৰ আওতাৰ ভিতৰত পৰে।

এইটো এটা বিনিয়োগ কোম্পানী হোৱাৰ বাবে, যদি ই টকা ধাৰ লৈছিল আৰু ইয়াৰ বিনিয়োগৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিছিল যাৰ ওপৰত ই উপাৰ্জন কৰিছিল, ঋণৰ ওপৰত ইয়াৰ দ্বাৰা পৰিশোধ কৰা সূত স্পষ্টভাৱে আয়কৰ আইনৰ ধাৰা 12(2)ৰ অধীনত এক অনুমোদিত কৰ্তন হ'ব। ঋণটো অধিবিকৰ্ষত লোৱা হওঁক, বা স্থিৰ জমা হওঁক বা ঋণপত্ৰ হওঁক আইনত কোনো পাৰ্থক্য নকৰে। এই কৰ্তন ৰখাৰ অনুমতি দিয়াৰ বিৰুদ্ধে একমাত্ৰ যুক্তি টো হ'ল যে ঋণপত্ৰ লোৱা ব্যক্তিজন আছিল সাধাৰণ শ্বেয়াৰ বিক্ৰী কৰা দল। এইটো বিতৰ্কিত কৰিব নোৱাৰি যে যদি ঋণপত্ৰবোৰ তৃতীয় পক্ষৰ হাতত থাকে, ইয়াৰ ওপৰত

পৰিশোধ কৰিবলগা সূত মূল্যায়নকাৰী কোম্পানীৰ মুঠ উপাৰ্জন গণনা কৰাত এক অনুমতিযোগ্য কৰ্তন হ'ব। যদি ঋণপত্ৰধাৰক এজন অংশীদাৰ হয় তেন্তে ই কি পাৰ্থক্য আনিব ? কোম্পানী আৰু প্ৰশাসকৰ মাজত কৰা লেনদেনৰ সন্দৰ্ভত প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ কোনো পৰামৰ্শ দিয়া নহয় আৰু যিটো ন্যায়ালয়ে অনুমোদন জনাইছে তাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত নীতিগতভাৱে কোনো পৰামৰ্শ দিয়া হোৱা নাই। যদি ঋণপত্ৰবোৰ একেটা পক্ষৰ দ্বাৰা নগদ ধনপৰিশোধ কৰা হ'লহেঁতেন, সূতৰ পৰিমাণ কৰ্তন কৰিবলৈ অনুমতি দিয়াত কোনো আপত্তি ল'ব নোৱাৰিলেহেঁতেন। নীতিগতভাৱে, আমাৰ বাবে কোনো পাৰ্থক্য নাই, যদি নগদ ধন পৰিশোধ কৰাৰ পৰিৱৰ্তে মূল্য পৰিশোধ কোম্পানীৰ শ্বেয়াৰ দিয়াৰ আকাৰত হয়, যেতিয়া লেনদেনটো প্ৰৱৰ্ত্তনাৰ ভিত্তিত প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা নহয় আৰু কোম্পানীৰ মূলধনৰ পুনৰ্গঠনত ন্যায়ালয়ে অনুমোদন দিয়ে। সেয়েহে, আমাৰ মতে, আয়কৰ আপীল ন্যায়াধিকৰণ আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে মূল্যাঙ্কনকাৰীৰ দাবী অস্বীকাৰ কৰাৰ ভিত্তিত সঠিক নহয়।

আমাৰ মতে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰকৃত স্থিতিৰ প্ৰশংসা কৰাত ব্যৰ্থ হৈছে আৰু ইয়াৰ মতামতৰ বাবে দাখিল কৰা প্ৰশ্নটোৰ উত্তৰ ইতিবাচকভাৱে দিয়া উচিত। সেয়েহে আবেদনৰ অনুমতি দিয়া হৈছে। উত্তৰদাতাই এই আদালতত আপীলৰ ব্যয় আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ত প্ৰসংগৰ ব্যয় পৰিশোধ কৰিব।

আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছে।

আপীলকাৰীৰ এজেণ্ট: পি. কে. চেটাৰ্জী।

উত্তৰদাতাৰ বাবে এজেণ্ট: পি. এ. মেহতা।

@@@@